

Cod deontologic al Notarilor Publici din Romania, adoptat la cel de al III-lea Congres al Uniunii Nationale a Notarilor Publici din Romania, 2001

CAPITOLUL I - DEONTOLOGIA NOTARIALA.PRINCIPII

Art. 1. (1) Codul deontologic al notarului public cuprinde norme de conduita morala si profesionala, care contribuie la consolidarea unor raporturi sociale si profesionale corespunzatoare crearii si mentinerii la nivel înalt a prestigiului institutiei notarului public.

(2) Deontologia notariala este manunchiul de reguli si uzante care dau expresia cea mai completa si exacta a ceea ce trebuie, dar si a ceea ce nu trebuie facut în relatiile dintre notari, precum si în relatiile dintre notari si subiectii de drept - solicitanti ai actului notarial -, în relatiile cu autoritatile si cu alte institutii, care prin natura activitatii lor au relatii cu publicul si se interfereaza cu activitatea notariala. De asemenea, prin deontologia notariala se apara valorile sociale pe care se întemeiaza activitatea notariala.

Art. 2. Normele deontologiei notariale protejeaza valorile sociale, prin a caror stiinta de armonizare contribuie, substantial, la binele social si la întarirea functiei statului, aceea de garant al legalitatii.

Art. 3. Deontologia notariala se manifesta prin recunoasterea si respectarea, în întreaga activitate, a urmatoarelor principii:

- a) principiul echidistantei si impartialitatii fata de solicitantii actului notarial;
- b) principiul adevarului, echitatii si bunei credinte a notarului;
- c) principiul legalitatii actului si procedurilor notariale;
- d) principiul confidentialitatii activitatii desfasurata de notarul public;

e) principiul libertatii contractuale, circumscris doar ordinii pozitive de drept si bunelor moravuri.

Art.4. (1) Notarul public va dovedi, în întreaga sa activitate, un caracter integru, precum si un acut simt al echitatii.

(2) Constiinta notarului trebuie sa învinga, întotdeauna, în procesul lucrului bine facut, ea fiind permeabila la cunoastere si cu totul închisa, fata de actele si practicile lezionare, de orice fel.

Art.5. Îndatorirea cea mai de seama a notarului public este aceea de a-si îmbogati în permanenta cunoasterea, concomitent cu complexitatea activitatii social-economice, pentru a-si putea asigura instrumentele necesare îndeplinirii, cu buna-credinta, a actului notarial, în conditii de siguranta pentru parti.

CAPITOLUL II - PRINCIPALELE VALORI SOCIALE OCROTITE PRIN ACTIVITATEA NOTARIALA

Art.6. (1) Caracterul necontencios al activitatii notariale o separa esential de activitatea pe care o îndeplinesc organele de justitie.

(2) Conditia ca activitatea nelitigioasa sa nu se transforme în contencios consta în pregatirea, integritatea, impartialitatea si înțelepciunea notarului de a nu încalca acele valori care sa declanseze litigiul, dar si în arta de a le armoniza, pentru obtinerea rezultatului urmarit de parti si ocrotit de lege.

Art.7. Nesocotirea valorilor fundamentale, ca binele, adevarul, echitatea, libertatea, morala si bunele moravuri, în exercitarea drepturilor, atrage starea de litigiu.

Art.8. - (1) Binele trebuie sa reprezinte concordanta dintre starea de fapt si regulile eticii sociale.

(2) Întruchiparea binelui în activitatea notariala se reflecta în concordanta dintre constiinta notarului si nevoia marturisita de solicitantii actului notarial, în baza careia notarul public înțelege si accepta, fara resentimente si regrete, atât înainte, cât si dupa ce încheie actul, ca acesta este realizat în conditii de înalt profesionalism.

Art.9. (1) Adevarul reprezinta concordanta dintre cunostintele reflectate de constiinta subiectiva si realitatea obiectiva.

(2) Notarul public va urmari, cu maxima atentie, justetea si exactitatea declaratiilor, intentiilor sau comportamentul solicitantilor, conjugându-le cu împrejurarile îndeplinirii actului notarial, evitând astfel riscul întocmirii unui act defectuos.

(3) Actul notarial trebuie sa aiba la temelie adevarul, notarul public având datoria sacra de a pune adevarul mai presus de orice.

Art.10. (1) Notarul public trebuie sa urmareasca, cu maxima grija, respectarea echitatii în întreaga sa activitate, promovând dreptatea si nepartinirea fata de participantii la actul notarial.

(2) Neutralitatea notarului nu înseamnă atitudine indiferentă, ci una activă, de autoritate investită de stat, în scopul constatării raporturilor juridice civile și comerciale nelitigioase, precum și a ocrotirii intereselor părților, în conformitate cu legea.

(3) Întreaga conduită a notarului public trebuie să fie un exemplu de cinste și omenie pentru semenii.

(4) Sfatul notarului va fi dat solicitanților actului notarial și beneficiarilor oricăror proceduri notariale, numai sub semnul dreptății și nepărținirii.

Art.11. (1) În activitatea notarială, libertatea înseamnă accesul egal al tuturor subiecților de drept solicitanți la serviciul și actul notarial.

(2) Ca valoare protejată de societate, libertatea este expresia posibilității încheierii actului notarial, variat și complex, care să reprezinte voința părților, cu respectarea ordinii de drept și a bunelor moravuri.

(3) Rolul notarului este de a deslusi raporturile reale dintre părți și de a le explica acestora, în situația în care soluția aleasă de ele, prin actul ce doresc să-l încheie, este lezătoare atât pentru ele cât și pentru terți sau contravine normelor imperative de drept și bune moravuri, de a stabili soluțiile de corectare a voinței părților până când acestea ajung în concordanță cu legea.

(4) Manifestarea unei libertăți peste lege de către părți, ca și acceptarea sau asumarea de notar a unei asemenea libertăți, atrag invaliditatea actului și răspunderea notarului.

Art.12. (1) Notarul este dator ca, în actul întocmit, să respecte și să impună și părților o atitudine de neabdicare de la preceptele moralei și de la bunele moravuri.

(2) Nerespectarea acestei îndatoriri de notarul public aduce atingere instituției pe care o reprezintă.

CAPITOLUL III - CONDUITA NOTARULUI PUBLIC.

RAPORTURILE DINTRE NOTARII PUBLICI, DINTRE ACESTIA ȘI STRUCTURILE ORGANELOR PROFESIONALE

Sectiunea I - Conduita notarului public

Art.13. Întreaga activitate a notarului public trebuie să se întemeieze pe respectarea următoarelor precepte:

1. Onoreaza-ti functia pe care o îndeplinesti;
2. Daca ai cea mai mica îndoiala cu privire la ceea ce faci, abtine-te;
3. Aseaza adevarul mai presus de orice;
4. Lucreaza cu prudenta;
5. Studiaza cu pasiune;
6. Consiliaza cu buna-credinta;
7. Inspira-te din principiul echitatii;
8. Condu-te dupa lege;
9. Exercita-ti profesiunea cu demnitate;
10. Aminteste-ti ca misiunea ta este aceea de a evita litigiile dintre oameni.

Art.14. Conduita notarului public trebuie sa fie calauzita de o constiinta mereu treaza si întemeiata pe preceptele deontologiei profesionale.

Art.15. Este necesar ca notarul public sa-si dezvolte, prin studiu necontenit, prin deosebita prudenta si experienta de viata, deprinderile virtuose.

Art.16. Virtutile cardinale pentru exercitarea profesiei de notar sunt: curajul, cumpatarea, altruismul si justitia.

Art.17. (1) Comportarea curajoasa a notarului public este dovedita si de puterea lui de a discerne, în orice împrejurare, binele de rau, de a urmari doar realizarea binelui, adevarului, echitatii, rezistând oricarei tentatii, presiuni sau actiuni de santaj, exercitate asupra lui.

(2) Notarul își va pastra constiinta curata, pentru ca, în orice situatie, sa rosteasca sau sa faca posibila rostirea adevarului, sa stabileasca solutia legala în actele îndeplinite de el, fara sa abdice de la lege.

Art.18. (1) Prin cumpatare, notarul va evita prezenta sa în acele momente si împrejurari care sa-i aduca o proasta reputatie sau o stirbire a prestigiului institutiei notarului public.

(2) Viata sa trebuie sa fie un exemplu în societate , prin modestie, politete, simplitate, stapânire de sine, evitarea oricaror excese, care sa-i aduca atingere onoarei de notar.

Art.19. - (1) Altruismul trebuie sa fie miezul conduitei notarului public, întrucât el, prin natura profesiei sale, trebuie sa fie generos si judicios în atitudine, de dragul binelui si al preceptelor morale.

(2) Altruismul notarului priveste îndeosebi:

a) bunavointa cu care priveste si trateaza semenii, în general, fara discriminare pe considerente de rasa, nationalitate, credinte religioase, sex, vârsta etc.;

b) darul de a fi un fin si bun ascultator al cetatenilor, deprindere din care poate extrage esente necesare experientei si psihologiei sale;

c) arta de a aprecia împrejurarile si conditiile îndeplinirii actului notarial, printr-o "sine ira et studio";

d) abordarea sincera, nevanitoasa, lipsita de aroganta si egoism fata de semenii, în exercitarea profesiei de notar;

e) dorinta nedisimulata de a darui din experienta si cunostintele sale noilor notari.

Art.20. Justitia, ca virtute, se manifesta în activitatea notariala prin aceea ca notarul va cumpani asupra oricarei probleme ajunsa în fata sa ca sa îndeplineasca acte sau proceduri notariale, solutiile date bazându-se pe o mare chibzuinta, pe o amanuntita cunoastere a faptelor si intentiilor partilor, precum si pe o temeinica aplicare a normei de drept.

Art.21. În întreaga sa activitate, notarul va fi nepartinitor, impartial, în atributiile ce tin de exercitarea profesiei.

Sectiunea II - Generalitati

1. Raporturile dintre notarii publici

Art.22. (1) În îndeplinirea serviciului public pentru care este investit, notarul public își exercita atributiile cu competenta, cu înalt profesionalism si, totodata, cu buna credinta.

(2) Autonomia functiei de notar reprezinta garantia exercitarii prerogativelor conferite de lege, fara exces sau suficienta.

(3) Raporturile dintre notari nu sunt un scop în sine, ci modalitati si mijloace de întarire a institutiei notarului public.

Art. 23. (1) Notarul public trebuie sa mentina relatii corecte cu toti notarii publici.

(2) Raporturile între notarii publici se vor întemeia pe altruism, generozitate, seriozitate si sinceritate, fara manifestari de orgoliu, egoism, nesinceritate, concurenta neloiala.

2. Raporturile profesionale între notarii publici

Art. 24. Notarii publici sunt datori sa-si uneasca toate eforturile pentru cresterea prestigiului institutiei pe care o reprezinta.

Art. 25. (1) Exercitarea profesiei este o îndatorire sacra pentru notarul public, iar calitatea îndeplinirii ei trebuie sa aiba suportul în cunoastere.

(2) Perfectionarea notarului public trebuie sa fie principala grija a acestuia, întrucât de ea depinde calitatea actelor îndeplinite.

Art.26. Constituie o îndatorire colegiala atentionarea reverentioasa si confidentiala facuta acelui notar care, prin modul de instrumentare a actelor, aduce atingere probitatii profesionale si intereselor partilor.

Art.27. (1) Profesia de notar se exercita în conditii de concurenta, pe criterii exclusiv de competenta si probitate profesionala, recunoscute si unanim acceptate ca principii de întarire a prestigiului institutiei notarului public.

(2) Se interzice notarului public orice manifestare de concurenta neloiala, în exercitarea serviciului sau în legatura cu serviciul sau.

Art.28. Sunt manifestari de concurenta neprincipiala :

a) aprecierile publice dezavuante cu privire la alti colegi notari;

b) criticile aduse colegilor notari cu privire la pregatirea si calitatea muncii lor;

c) nerespectarea interdictiei legale de a-si face reclama prin orice mijloace, cu exceptia firmei biroului notarial executata dupa modelul adoptat de Congresul Uniunii Nationale a Notarilor Publici din România si a anunturilor referitoare la adresa biroului notarial, programul de lucru si continutul activitatii, numai în sensul precizarii domeniului notarial;

d) nerespectarea dispozițiilor stabilite de Uniunea Nationala a Notarilor Publici din România privind dimensiunile și forma în care este realizată firma biroului notarial;

e) atitudinea notarului care, după îndeplinirea actului notarial, subliniază partilor avantajele pe care le au din faptul că au încheiat actul la biroul sau notarial, ca și solicitarea ori sugerarea adresată partilor că pe viitor actele notariale să le realizeze numai la biroul sau notarial;

f) orice alte practici persuasive folosite de notarul public asupra solicitanților actului notarial, cu scopul de a-i atrage ca viitori clienți ai biroului notarial;

g) folosirea unor onorarii sub nivelul minim stabilit, precum și reclama acordării, în condițiile permise, unor reduceri de onorarii substanțiale;

h) determinarea partilor de către notarul public ca să solicite strămutarea către biroul sau a dosarului succesoral sau a altor acte și proceduri aflate pe rol sau în desfășurare, după caz, la biroul altui notar, fără ca această hotărâre să fie expresia voinței partilor implicate în actul sau procedura notarială;

i) refuzul sau sustragerea de la încheierea actului notarial, care trebuie realizat prin deplasare, în afara sediului biroului notarial sau în situații de urgență și îndrumarea partilor la alt notar;

j) deschiderea biroului notarial în imediată vecinătate a altui birou notarial în funcțiune, fără o prealabilă înștiințare a notarului ce funcționează în biroul deschis inițial, precum și practicile de încheiere a actelor, după caracterul oneros al onorariului, îndrumând solicitanții actelor notariale, cu onorarii modice sau gratuite, la orice alt notar;

k) culegerea de informații, prin diverse mijloace, despre activitatea notarilor din aceeași circumscripție, pentru a cunoaște ponderea, trendul veniturilor și clienții birourilor notariale;

l) racolarea personalului instruit și format la un alt birou notarial;

m) orice acțiuni, gesturi, atitudini și alte forme de manifestare ale notarului, personal sau prin interpuși, prin care se urmărește atragerea clientelei și sporirea veniturilor biroului sau notarial, în detrimentul altor notari, precum și orice acțiune a notarului, care-și menține sau sporește clientela, prin orice alte acte comportamentale în beneficiul biroului sau.

Art.29. (1) Notarul public trebuie să-și întemeieze exercitarea autorității pe respectarea valorilor ocrotite de societate și pe preceptul moral: "Alterum non laedere" ("Nu leza pe altul").

(2) Neîndeplinirea, cu rea-credință sau ignorarea de către notarul public a îndatoririi de a nu săvârși actele de concurență neprincipială menționate la art. 28, atrag răspunderea lui pentru atingerea adusă onoarei și probității profesionale, în condițiile legii, regulamentului, statutului și prezentului cod.

3. Raporturile dintre notarii publici stau sub semnul onoarei

Art.30. Raporturile dintre notarii publici se bazeaza pe solidaritate profesionala si respect reciproc.

Art.31. (1) Atât în constiinta sa, cât si în întreaga sa atitudine, notarul public va evita sa-si judece colegii si semenii prin raportare la personalitatea sa morala, ca instanta suprema si ca reper absolut ireprosabil, demn si unic de urmat.

(2) Progresul moral trebuie sa însemne pentru notar pragul atins de la care ceilalti semeni devin mai buni decât îi apareau înainte, iar propria persoana tot mai discutabila.

Art.32. (1) Onoarea notarului este rezultatul unei conduite ascendente, întemeiata pe modestie, echilibru, înțelepciune si cutezanta razbatatoare în înfruntarea oricarei atitudini sau stari viciante.

(2) În raporturile dintre notari, onoarea este semnul de noblete în virtutea caruia toti își resimt egal si plinar coexistenta în profesie, ea fiind chezasia ce permite colaborarea si întarirea prestigiului profesiei.

Sectiunea III Raporturile dintre notarii publici si structurile organelor profesionale

Art. 33. Notarii publici alesi în organele de conducere nu vor putea folosi în nici un mod aceste functii în scopul obtinerii unor avantaje sau exclusivitati.

Art. 34. - Încalcarea normelor deontologice produce, în principal, urmatoarele efecte:

- a)- scaderea respectului colectivitatii fata de persoana notarului public în cauza;
- b)- slabirea încrederii în probitatea profesionala si onoarea notarului public;
- c)- raul renume sub care poate fi cunoscut notarul public, care prin activitatea sa impresioneaza negativ colectivitatea, cu consecinte pagubitoare asupra prestigiului institutiei notarului public.

CAPITOLUL IV - DISPOZITII FINALE

Art. 35. (1) Codul deontologic al notarilor publici se aproba de Congresul Uniunii Notarilor Publici din România.

(2) Orice modificare a codului va fi supusa aprobarii Congresului.

Art. 36. De la data adoptarii de catre Congres, Codul Deontologic devine norma de conduita morala obligatorie pentru toti notarii publici din România.